

1. Obiekt

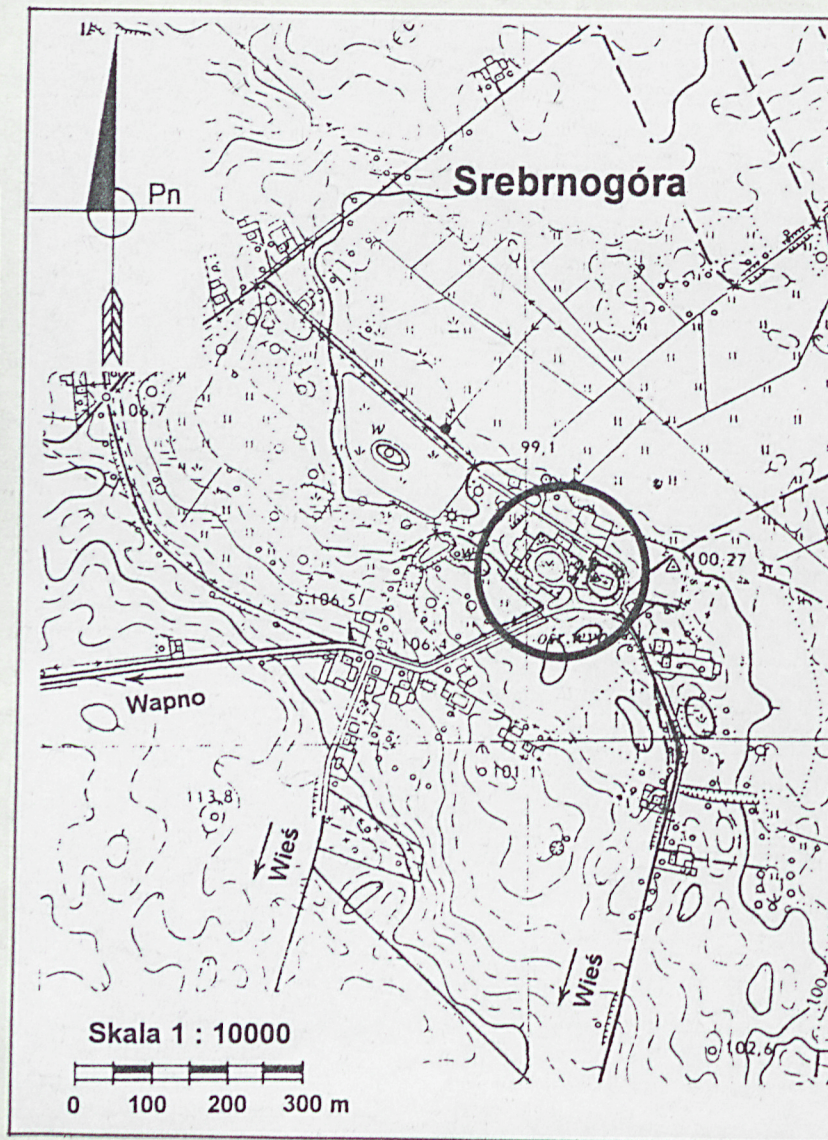
BRAMA ZAŁOŻENIA DWORSKIEGO
OB. PENSJONAT-HOTEL

2. Czas powstania
1799 r.

3. Miejscowość
SREBRNA GÓRA

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

1. Brama i założenie dworskie od wsch.
2. Widok z dziedzińca

c.d.wkł. nr: 1,3

4. Adres
Srebrna Góra
62-120 Wapno

nr hipoteczny KW t.1,k.8

5. Przynależność administracyjna

województwo pilskie

gmina Wapno

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Srebrznagórka
Górki Srebrne
Srebrnogóra

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo poznańskie

powiat Wągrowiec

8. Właściciel i jego adres

Państw.Dom Pomocy Społ.
Srebrna Góra
62-120 Wapno

9. Użytkownik i jego adres

jw.

10. Rejestr zabytków

A144 /kl.III-68/29/68/
Nr data

1.06.1968 r.

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

W XIII i XIV w. wieś była własnością Górków herbu Łódzia. Dokumenty jako właścicieli Srebrnej Góry wymieniają : w 1343 r. - Mikołaja z Będkowa, w 1386 r. - Mikołaja ze Srebrnej Górki. W XV w. Srebrna Góra miała prawa miejskie i w 1458 r. ciążył na niej obowiązek wystawienia jednego żołnierza na wyprawę malborską. W latach 1429-1436 trzy działy włości srebrnogórskich należały do kanclerza poznańskiego, kanonika gnieźnieńskiego - Mikołaja z (Miejskiej) Górki. W 1429 r. zapisał on kopę groszy z miejscowości "Srebrznagórka" na szkołę gnieźnieńską. Jeszcze w poł. XV w. wójtem Srebrnej Góry był Jan Świerczewski herbu Łódzia. Zapewne do kon. XVI w. wieś stanowiła własność Górków. W latach 1557-79 liczyła 16-18 łanów, miała kuźnię, karczmę i wiatrak. W 1592 r., po śmierci ostatniego z rodu Górków - Stanisława, wojewody poznańskiego, majątek odziedziczył ród Czarnkowskich. Jednak nie zachowały się wzmianki dotyczące przejęcia Srebrnej Góry oraz jej kolejnych właścicieli w kon. XVI w. i pierwszej poł. XVII w. W drugiej poł. XVII w. dobra Srebrnogórskie należały do Andrzeja Smuszewskiego, starosty bobrowi -

c.d. wkł. nr

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje).

SYTUACJA

Brama znajdująca się we wsch. części założenia dworskiego, zajmującego rozległy obszar w płn.-zach. części wsi, przesunięta nieco na pdn. w stosunku do osi elewacji frontowej pałacu, prowadzi na dziedziniec. Od pdn. i płn. do bramy przylega murowane ogrodzenie z tralkową balustadą na kamiennym cokole, łączące się od pdn.-wsch. z murem oporowym wzniesienia, na którym usytuowane jest założenie. Od wsch., na osi fasady pałacu, w bezpośrednim sąsiedztwie bramy, na niewielkim pagórku, wznosi się orientowany kościół.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA

Ściany : murowane z cegły pełnej, ceramicznej, tynkowane, na ceglany cokole.

Dachówka ceramiczna : pokrywa niskie daszki namiotowe skrajnych filarów, tympanony ponad arkadami przejść bocznych oraz osłania gzyms koronujący części centralnej.

Otworki bramne : z uskokiem w połowie głębokości otworu; od wsch. - zamknięte łukiem półkolistym, od zach. - nieco węższe, zamknięte łukiem odcinkowym; od strony dziedzińca zamocowane współczesne kraty - dwuskrzydłowa - w otworze środkowym, jednoskrzydłowe - w bocznych.

RZUT

Brama na planie mocno wydłużonego prostokąta o stosunku boków 11:1, trójdzielna, o symetrycznie rozmieszczonych otworach - środkowym - szerszym i bocznymi - znacznie węższymi (trzykrotnie).

BRYŁA

Brama trójdzielna, zwarta, o regularnej strukturze architektonicznej, z wyeksponowaną wielkością i bogactwem detalu - częścią środkową.

STRUKTURA ARCHITEKTONICZNA (=elewacje)

Brama na wysokim, dwustopniowym cokole sięgającym ok. 1,5 m; przyziemie partii cokołowej - ceglana; od wsch. ("frontu") - otworki bramne w opaskach tynkowych - w partii środkowej z kluczem - akcentujących archiwoltę ponad wydobytą profilowanym gzymsem nasadą łuku, w partiach bocznych - spływające do strefy cokołowej; od zach. profile otworów nie akcentowane; otwór partii środkowej, od wsch. i zach. ujęty parą pilastrów stykających się głowicami i bazami, pod tryglifowym belkowaniem z wydatnym geisonem; ponad geisonem bramę wieńczy, ramowana profilowanym gzymsem, ażurowa ścianka rozczłonkowana rzędem otworów w formie stojącej elipsy, przerwana na osi rodzajem półkolistego frontonu z kolistą blendą, analogiczną w obu elewacjach. Pierwotnie blenda od zach. mieściła inicjały "J.R." W partii fryzu tryglifowego od zach. widnieje data "1799". Ponad arkadami boczne partie wieńczy gzyms i trójkątne frontony o profilowanych krawędziach. Od płn. i pdn. arka-

c.d. wkł. nr

<p>14. Kubatura</p> <p>ca 85 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>brama</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>brama</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>sierpień 1970 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzupełnienie uszkodzonych detali architektonicznych; - tynkowanie <p>wykonawca : PP PKZ Poznań; dokumentacja dostępna w archiwum Państwowego Domu Pomocy Społecznej w Srebrnej Górze.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Stan struktury architektonicznej nie budzi zastrzeżeń.</p> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>wylicować i przywrócić naturalną barwę ceglanej strefie cokołowej;</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- na temat samej bramy - brak
- dotyczące całego założenia :

Inwentarz wsi Wapno i Górki Srebrne, r. 1665-71,
Inskrypcje castr. Kcynia, nr 131, k. 213-216,
Archiwum Państwowe w Poznaniu.

Inwentarz dóbr Górki Srebrne z wykazem służby
dworskiej, 1720 r., Relationes Kcynensis, 58,
k.37, Archiwum Państwowe w Poznaniu.

c.d. wkł. nr

22. Bibliografia

Na temat samej bramy :

- Berdyszak M., Sajkowska I., Dwór w Srebrnej
Górze, pow. wągrowiecki. Dokumentacja historycz-
na, mps PP PKZ Poznań 1960.
- Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, t.V, z.27,
s.27, Warszawa 1964.
- Pałat Z., Pałac w Srebrnej Górze, pow. Wągro-
wiec. Dokumentacja konserwatorska prac remonto-
wo-konserwatorskich prowadzonych w latach
1968-1973 na zlecenie Prezydium Wojewódzkiej Ra-
dy Narodowej, Wydziału Kultury, Wojewódzkiego
c.d. wkł. nr

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

PRACOWNIA
BADAŃ I DOKUMENTACJI
ZABYTKÓW

dr Aleksander Jankowski
85-343 Bydgoszcz, ul. Jeżymowa 61, tel. 79-64-67
Regon 091346756 NIP 967-012-90-02

25. Opracował

tekst dr Aleksander Jankowski, lipiec 1997 r.
(imię nazwisko, data, podpis)

plany, rysunki iw.
(imię nazwisko, data, podpis)

zdjęcia j. iw.
(imię nazwisko, data, podpis)

miejsce przechowywania negatywów PSOZ Piła ul. Tczewska 1

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

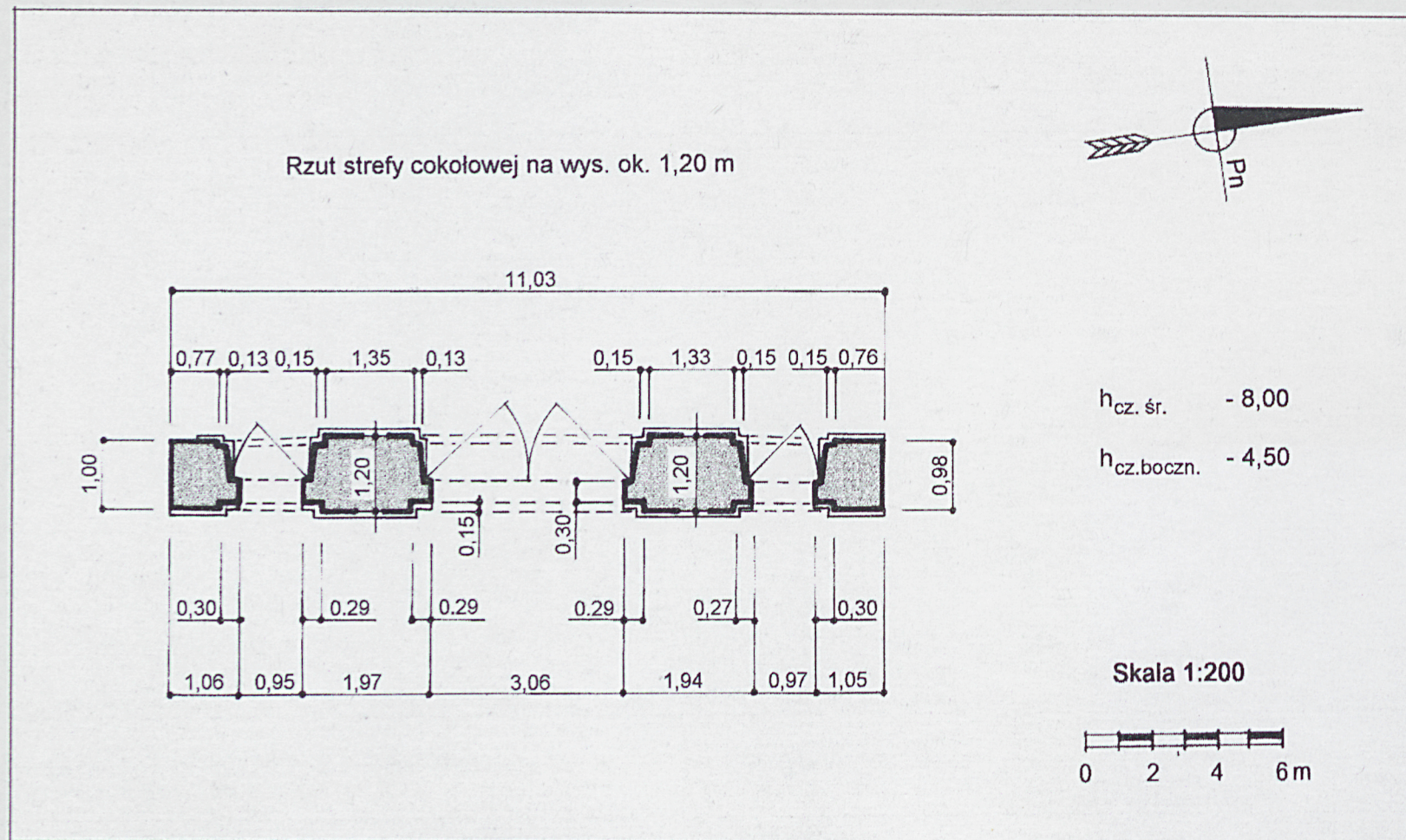
26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

3 wkładki

1. Miejscowość SREBRNA GÓRA	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Brama	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Rzut. Plan sytuacyjny
--------------------------------	---	---

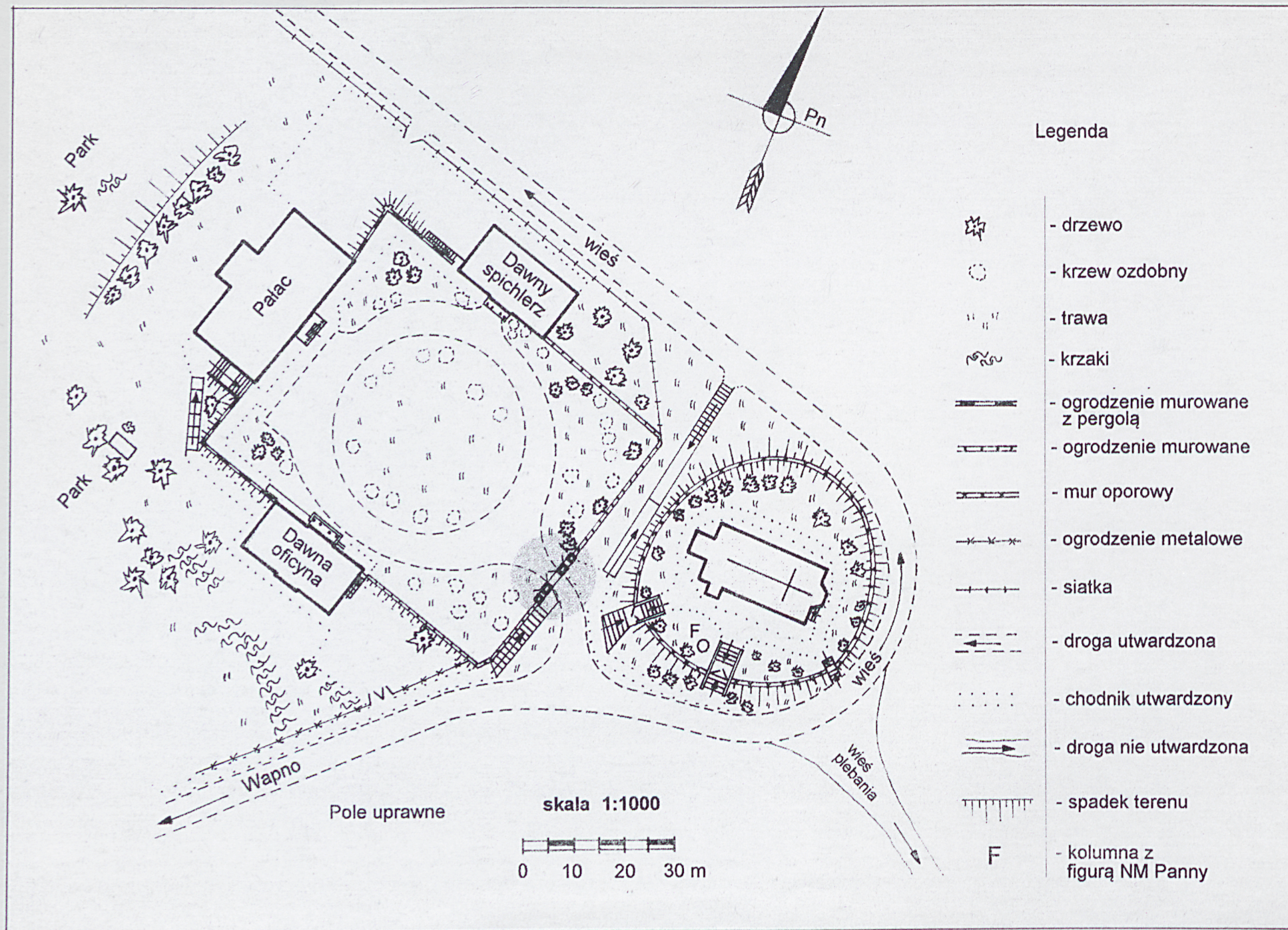
Wkładkę założył: ..... Aleksander Jankowski, lipiec 1997 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: .....

P.H.U. REKLAMEX Bydgoszcz, ul. Gdańska 32, tel. 22-89-06

Wzór ODZ 1978 r.

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
SREBRNA GÓRA	Brama	c.d. pkt. 12, 13, 21, 22.

c.d. pkt. 12.

ckiego. W 1720 r. właścicielami byli Czarlińscy, a następnie, po poł. XVIII w., Anna ze Skrzetuskich Bojanowska. Pod kon. XVIII w. wieś przejął Józef Radziwiński, wojewoda gnieźnieński. Z jego inicjatywy rozpoczęto w 1791 r. budowę nowej, zaprojektowanej z rozmachem, reprezentacyjnej siedziby "między dziedzińcem a ogrodem", frontem zwróconej ku wsch. Istotnym elementem osiowej kompozycji założenia miała być monumentalna brama usytuowana na wprost dworu. Wzniesiono ją w 1799 r., co upamiętnia data "1799" umieszczona na fryzie tryglifowym. W eksponowanym miejscu bramy ("w zwieńczeniu") znajdowały się, nie zachowane do dziś, inicjały właściciela: "J.R.". Od początku XIX w. do 1925 r. dwór wraz z zabudowaniami należał do rodziny Moszczeńskich. W 1925 r. kupił go architekt Stanisław Mieczkowski, który ok. 1930 r. odnowił bramę, a także wznosił nowy mur oporowy z tralkową balustradą, przechodzący od wsch. w murowane ogrodzenie powiązane z bramą. Ponownej konserwacji poddano bramę w latach 1968-73.

Bramie nadano właściwy epoce charakter klasycystyczny, w którym jednak wyraźnie zaznaczają się tradycje schyłkowego, prowincjonalnego baroku, przejawiające się szczególnie w zwieńczeniu partii centralnej

c.d. pkt. 13.

dy boczne "ujmuje" rodzaj masywnych filarów przykrytych niskimi namiotowymi daszkami wznoszącymi się nad fryzem opaskowym i profilowanym gzymsem.

c.d. pkt. 21.

Mapa gruntów dóbr Srebrna Góra, 1890 r., skala 1: 25000, Archiwum Państwowe w Poznaniu.

Odręczny projekt zagospodarowania parku sporządzony w 1929 r. przez S.Mieczkowskiego, nr 938, Archiwum Państwowe w Poznaniu.

c.d. pkt. 22

Konserwatora Zabytków w Poznaniu, mps PP PKZ, Poznań 1974.

Bibliografia dotycząca całego założenia :

- Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego, t.XIV, s.153-154, Warszawa 1890,
- Durczykiewicz L., Dwory polskie w Wielkim Księstwie Poznańskim, Poznań 1912.

Wkładkę założył: ..... A.Jankowski, lipiec 1997 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: .....

1. Miejscowość SREBRNA GÓRA	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Brama	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Zdjęcia
--------------------------------	---	---

3.

4.

5.

Wkładkę założył: A.Jankowski, lipiec 1997 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: .....

Z-d Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83

6.

7.

8.

3. Widok od wsch.

4. Widok od pdn.-wsch.

5. Widok od pdn.-zach. (z dziedzińca).

6. Architraw od zach. z oryginalną datą.

7. Zwieńczenie bramy (od wsch.).

8. Podłucze arkady środkowej.